

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1	
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ З РУХУ	
ТОВАРІВ У ТОРГІВЛІ	
1.1. Регулювання торгової діяльності.....	7
1.2. Проблеми оцінки товарів.....	10
1.3. Облік придбання товарів та розрахунків з постачальниками.....	16
1.4. Облік товарів на місцях зберігання.....	21
1.5. Облік продажу товарів в торгівлі.....	24
1.6. Дискусійні питання регулювання обліку посередницьких операцій.....	29
РОЗДІЛ 2	
ДІЮЧА ПРАКТИКА ОБЛІКУ ТОВАРНИХ ОПЕРАЦІЙ	
НА ДП “АТОТРЕЙДІНГ-ОДЕСА” ТА ШЛЯХИ ЇЇ	
ВДОСКОНАЛЕННЯ	
2.1. Загально-економічна характеристика ДП «Автотрейдинг- Одеса».....	36
2.2. Особливості документообігу з руху товарів на підприємстві.....	41
2.3. Автоматизація обліку операцій з руху товарів та шляхи його поліпшення.....	47
2.4. Напрями поліпшення діючої системи обліку на підприємстві	54
РОЗДІЛ 3	
КОНТРОЛЬ, АНАЛІЗ ТА МОДЕЛЮВАННЯ У СИСТЕМІ	
УПРАВЛІННЯ ТОВАРНИМИ ОПЕРАЦІЯМИ НА ДП	
«АВТОТРЕЙДІНГ-ОДЕСА»	
3.1. Завдання і джерела контролю операцій з руху товарів.....	60
3.2. Методика контролю операцій з придбання і продажу товарів....	62
3.3. Оцінка системи внутрішнього контролю ДП «Автотрейдинг-	

Одеса».....	65
3.4. Економічний аналіз ідентифікації криз на ДП «Автотрейдинг-Одеса».....	69
3.5. Застосування методу моделювання для управління торговим підприємством.....	77
ВИСНОВКИ.....	84
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	88
ДОДАТКИ.....	93

ВСТУП

Актуальність теми. В умовах ринкової економіки торгівля виступає рушійною силою розвитку торгівельної діяльності та найбільш розповсюдженою сферою використання найманої праці.

Торгівля виступає такою формою економічного зв'язку між виробниками та споживачами, що здійснюється безпосередньо ринком. Головним завданням торгівлі є доведення споживчих благ та послуг від їх виробників до споживачів за допомогою механізму купівлі продажу.

Виникнення торгівлі було об'єктивною необхідністю для суспільства. На етапі коли виробники почали виробляти більше продукції, ніж необхідно їм самим, торгівля виступила інструментом що допоміг не лише позбавитися надлишку продукції, а й отримати додаткову вигоду від обміну на інший товар. Первісним способом організації торгівлі був натуральний обмін продуктами праці, або іншими словами бартер. З часом торгівля стала найбільш прогресивним видом економічних відносин.

Основними аспектами, що підлягають обліку в торгівельних операціях вважають собівартість реалізованих товарів, обсяги продажів та закупівель, товарооборот та прибуток від реалізації товарів. На основі зазначених показників та даних бухгалтерського обліку товарів формується стратегія ведення торгового бізнесу.

Бухгалтерський облік відповідає за надання своєчасної, повної та достовірної інформації про стан товарів на підприємстві. На бухгалтерський облік покладено завдання з постійного поліпшення якості інформації, що надається ним для ефективного управління діяльністю підприємства та зменшення ризику понесення додаткових витрат у разі приймання неправильного рішення.

Постійний розвиток середи в якому функціонує торгівля та постійні інтеграційні процеси в яких перебуває суспільство зумовлюють постійний перегляд положень та стандартів бухгалтерського обліку торгівельних запасів, приведення вітчизняних стандартів до рівня міжнародних стандартів, а також розробку методики обробки бухгалтерської інформації із застосуванням сучасної обчислювальної техніки.

Призначення контролю та аудиту, як одного з елементів управління, – вивчати фактичний стан справ з обліку товарів щоб об'єктивно відображати дійсність; перевіряти виконання та ефективність прийнятих рішень; виявляти відповідність діяльності підприємства поставленим цілям.

Все вищесказане дозволяє зробити висновок, що обрана тема дослідження є актуальною на даному етапі розвитку суспільно економічних відносин для удосконалення обліку товарів на підприємствах торгівлі та впровадження сучасних, передових методик обліку, шляхом використання міжнародного досвіду.

Проблеми та особливості облікового відображення операцій з надходження, збереження та реалізації товарів в оптовій торгівлі досліджували у своїх працях такі науковці і дослідники, як: Алієв Т., Біловодська О.А., Іваненко В.О., Дроздова О.Г., Атамас П.Й., Кислий В.М., Олефіренко О.М., Смоляник О.М., Максимова В.Ф. та інші.

Мета і завдання дослідження. Метою дипломної роботи є систематизація наукових, методологічних та практичних знань обліку та контролю стану та руху товарів в торгівлі. Досягнення цієї мети включає рішення наступних завдань:

- вивчення поняття торгівлі у нормативно-правових актах, що займаються її регулюванням;
- дослідження проблеми оцінки товарів з точки зору теорій вартості;

- впорядкування методики ведення обліку товарів та визначення їх вартості під час придбання та продажу;
- впорядкування методики ведення обліку товарів на місцях зберігання;
- визначення основних завдань і джерел контролю операцій із руху запасів;
- складання висновків, пропозицій та рекомендацій щодо удосконалення системи обліку та контролю операцій з руху товарів на підприємстві, що дозволить покращити якість інформації, яку надає облік для прийняття управлінських рішень

Об'єктом дослідження виступає процес організації обліку, аналізу та контролю товарів на підприємствах торгівля.

Предметом дослідження є теоретичні засади та методологічні аспекти обліку та контролю операцій з руху товарів на підприємстві ДП «Автотрейдинг-Одеса», що займається торгівлею автомобілями та запчастини для них, а також надає послуги з ремонту автомобілів.

Методи дослідження. Для досягнення поставленою мети дипломної роботи та виконання завдань нами були використані наступні методи пізнання економічних явищ: аналіз – для детального дослідження фінансових показників діяльності підприємства; теорія рефлексії – для використання фінансових показників з метою розробки системи моніторингу негативного впливу зовнішнього середовища на функціонування підприємства; синтез – для узагальнення досліджуваних аспектів обліку та контролю товарів; кореляційно-регресійного аналізу – для оцінку впливу факторів на зміну рентабельності товарів; групування – для визначення залежності показників одне від одного; логічного узагальнення – для формування висновків.

Інформаційною базою дослідження стали законодавчі та нормативні документи України, Положення (стандарти) бухгалтерського обліку, праці вітчизняних та закордонних вчених, навчальну посібники та ресурси мережі

Інтернет. Практичну інформацію було отримано на досліджуваному підприємстві із наказів керівництва, положень, що регулюють облік та контроль операцій з товарів на підприємстві та регламентують діяльність осіб, відповідальних за рух товарів, форми фінансової звітності.

ВИСНОВКИ

В ході виконання дипломної роботи було досліджено поняття «торгівлі» та зроблено висновок, що це поняття розглядається як у широкому, так і у вузькому сенсі. У широкому значенні під цим поняттям розуміють і один з найпоширеніших різновидів господарської діяльності - торговельну діяльність, і цивільна купівля-продаж об'єктів цивільних прав, і промисел. У вузькому сенсі поняття «торгівля» розглядається як синонім господарсько-торговельної діяльності, яку, відповідно до ст. 263 ГК України визначають як діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання у сфері товарного обігу, яка спрямовується на реалізацію продукції виробничо-технічного призначення і виробів народного споживання, а також допоміжна діяльність, яка забезпечує їх реалізацію шляхом надання відповідних послуг. Розглянуто форми, в яких можуть здійснюватися торговельні операції та нормативно правові акти, що їх регулюють. В розглянутих нормативно-правових актах були виокремлені проблемні питання та надані рекомендації щодо їх усунення.

Розглянуто питання оцінки товарів з точки зору економічної теорії та її вплив на організацію оцінку в бухгалтерському обліку. Результатом дослідження стало те, що в сучасному стані в обліку товари відображаються виходячи з принципів обох теорій вартості: як трудової теорії так і теорії граничної корисності.

Визначено особливості обліку товарів при їх оприбуткуванні на підприємство, перелік витрат що можна та забороняється включати до первісної вартості товарів, особливості оподаткування ПДВ в ході придбання та реалізації товарів вітчизняним постачальникам. Надана характеристика основним рахункам, що використовуються підприємством для обліку товарів. Розглянуто особливості обліку товарів на місцях зберігання, нормативно правові акти, що регулюють облік товарів на місцях зберігання та ключові принцип побудови документообігу з руху товарів на підприємстві.

На наступному етапі нашого дослідження ми розглянули загальну характеристику досліджуваного підприємства, зробили висновок, що основними видами діяльності підприємства є оптова та роздрібна торгівля автомобілями та автозапчастинами, а також надання послуг з ремонту автомобілів. Розглянуто організаційну структуру підприємства та особливості формування керівного апарату.

Надано характеристику організації документообігу на підприємстві, ключовими моментами якої визначення обов'язкових реквізитів документів для їх передавання на обробку до бухгалтерії, перелік осіб, відповідальних за своєчасну передачу первинних документів, алгоритм виправлення помилок та передачі до бухгалтерії документів, по яких пройшли крайні строки такої передачі, порядок та строки зберігання первинних документів, що пройшли обробку в бухгалтерії.

Наступ етапом дослідження був розгляд автоматизованої системи обліку на підприємстві, в ході якого стало зрозумілим, що бухгалтерський облік підприємства ведеться в двох програмах. Також охарактеризовано алгоритм складання документів, що відповідають за оприбуткування та видаток товарів, відпуск їх у виробництво та складські переміщення, показано результат відпрацювання документів в бухгалтерському обліку. Надано рекомендації з поліпшення діючої системи обліку на підприємстві, сутність яких полягає у повному переході на більш сучасну систему обліку, адже вона надасть підприємстві цілу низку переваг: відсутність помилок під час переносу документів із однієї бази обліку в іншу; приведення зовнішнього вигляду бухгалтерських звітів в програмі до сучасного стану; деталізація бухгалтерського обліку; раціоналізація робочого часу.

В ході дослідження питань контролю товарів нами було охарактеризовано ключові моменти контролю товарів та операцій з ними, до них відносяться: контроль кількісного і якісного прийняття товарів від

постачальника, контроль умов зберігання товарів і закріплення матеріального зберігання та контроль правильності відображення операцій з руху товарів в бухгалтерському обліку та звітності. При цьому основними джерелами контролю виступають законодавчі та нормативно-правові акти про товарно-матеріальні цінності, супутня документація, що характеризує умови зберігання товарів, договори поставок та первісна документація з руху товарів на підприємстві. Фактичний та документальний контроль операцій з товарно-матеріальними цінностями включає в себе систему органолептичних, розрахунково-аналітичних та документальних прийомів контролю та процедур з узагальнення його результатів та прийняття відповідних рішень.

Наступним етапом дослідження була розробка методика організації контролю операцій з придбання і продажу товарів. Так, на першому етапі контролю слід перевірити наявність ліцензій, що дозволяють підприємству здійснювати той, чи інший вид діяльності, потім слід перевірити правильність оприбуткування товарів, їх внутрішнє переміщення та списання, звірити дані аналітичного та синтетичного обліку. Нами було створено список умов, виконання яких дозволить підприємству організувати ефективну систему внутрішнього контролю.

Для оцінки системи внутрішнього контролю товарів на досліджуваному підприємстві нами був проведений тест системи внутрішнього контролю. Результатом проведення тесту стало твердження, що внутрішній контроль на підприємстві знаходиться на високому рівні.

Аналіз показників ідентифікації наявності криз прибутковості, ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості показав, що за досліджуваний період підприємство вийшло з кризи прибутковості, платоспроможності та ліквідності, однак все ще залишається в серйозній залежності від залучених коштів, що свідчить про загрозу втрати фінансової

стійкості підприємством. Досліджуваному підприємству надано наступні рекомендації:

- з метою недопущення підвищення залишків товарів підприємству рекомендовано надалі купувати високоякісні товари, що користуються підвищеним попитом, що призведе до підвищення конкурентоздатності підприємства в цілому. Якщо ж ці рекомендації не приведуть до очікуваного результату, то рекомендуємо змінити профіль діяльності підприємства з метою узгодження його виробничого та фінансового потенціалу з потребами ринку;

- з метою недопущення випередження темпів зростання дебіторської заборгованості над темпами зростання чистого доходу рекомендовано займатися реструктуризацією дебіторською заборгованістю та забезпечити контроль за своєчасним виявленням проблемних дебіторів;

- з метою підвищення рентабельності продажу управлінському персоналу підприємства слід підвищувати виручка від реалізації з одночасним зменшенням витрат діяльності шляхом реалізації найбільш рентабельних товарів та надання найбільш рентабельних послуг. Ця рекомендація також призведе до одночасного зменшення питомої ваги собівартості величині чистого доходу;

- зменшувати трудомісткість шляхом раціонального використання робочого часу шляхом недопущення цілодобових простоїв та внутрішньо змінних втрат робочого часу.

Нами було побудовано та проаналізовано модель впливу факторів на рентабельність товарів. Так, найбільш позитивний вплив на рентабельність товару має рентабельність продажу, а найбільший негативний вплив – коефіцієнт проміжної ліквідності. За результатами кореляційно-регресійного аналізу надані відповідні рекомендації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Господарський кодекс України [Електронний ресурс]: Кодекс України, затверджений Верховною Радою України від 16.01.2003 № 436-IV із змінами і доповненнями від 13.04.2017 р. № 2019-VIII. - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
2. Мілаш В. С. Господарське право: Курс лекцій: у 2 ч. – Ч. 2. –Х.: Право, 2010. – 336 с. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://uristinfo.net/hozjajstvennoe-pravo/273-gospodarske-pravo-ch2-vs-milash/8699-pravove-reguljuvannja-torgovelnoyi-dijalnosti.html>
3. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України (ВВР). - 1996. - № 30. - С. 141. (остання редакція від 30.09.2016).
4. . Цивільний кодекс України [Електронний ресурс]: Кодекс України, затверджений Верховною Радою України від 19.01.2003 № 436-IV із змінами і доповненнями від 05.04.2017 р. № 1999-VIII. - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
5. Закон України «Про захист прав споживачів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1023-12>
6. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/4004-12>
7. Бутинець Ф.Ф. Ще раз про бухгалтерський облік як науку / Ф.Ф. Бутинець // Бухгалтерський облік і аудит. – 2005. – № 10. – С. 20-29
8. Экономическая теория: Учебник / Под общ. ред. акад. В.И. Видяпина, А.И. Добрынина, Г.П. Журавлевой, Л.С. Тарасевича. – М.: ИНФРА-М, 2003. – 714 с. - (Серия "Высшее образование").

9. Основи економічної теорії / [В.О. Рибалкін, М.О. Хмелевський, Т.І. Віденко та ін.]. – К.: Видавничий центр "Академія", 2003. – 352 с
10. Маркс К. Капитал. Критика политической экономии. Том первый, книга 1: процесс производства капитала/ К. Маркс. – М.: Политиздат, 1983. – 594 с.
11. Історія економічних учень: Підручник / [Л.Я. Корнійчук, Н.О. Татаренко, А.М. Поручник та ін.]; За ред. Л.Я. Корнійчук, Н.О. Татаренко. – К.: КНЕУ, 1999. – 564 с.
12. Попко Є. Ю. «Фундаментальні аспекти вибору оцінки в бухгалтерському обліку» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/4004-12>
13. Положення(стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» затверджене Наказом Мініфіну № 246 від 20.10.1999р. із змінами і доповненням від 17.12.2012 № 1343 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>
14. Положення(стандарт) бухгалтерського обліку 31 «Фінансові витрати» затверджене Наказом Мініфіну № 415 від 28.04.2006р. із змінами і доповненням від 14.07.2014 № 754 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0610-06>
15. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів затверджені Наказом Мініфіну № 2 від 10.01.2007р. із змінами і доповненням від 30.12.2012 № 1192 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.help/law/2/>
16. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Затверджений наказом Міністерства фінансів України № 291 від 30.11.99р. із змінами та доповненнями від 08.02.2014 р. № 48 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99>.

17. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій № 291 від 30.11.1999 р., із змінами і доповненнями від 18.06.2015 р. № 573 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.

18. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/page>

19. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

20. Наказ Міністерства статистики «Про затвердження типових форм первинних облікових документів з обліку сировини та матеріалів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://consultant.parus.ua/?doc=030EF096F0>

21. Закон України «Про Національний архівний фонд та архівні установи» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/3814-12>

22. Постанова Кабінету міністрів України «Про затвердження порядку подання фінансової звітності» № 419 від 28.02.2000 із змінами і доповненнями від 17.06.2015 р. №419. - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-%D0%BF>

23. Положення «Про інвентаризацію активів та зобов'язань», затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879 - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>

24. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Доходи» затверджене Наказом Мінфіну № 290 від 29.11.1999р. із змінами і доповненням від 27.06.2013 № 627 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>.

25. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» затверджене Наказом Міністерства фінансів України № 318 від 31.12.1999р. із змінами і доповненням від 27.06.2013 № 627 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>

26. Митний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>

27. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 «Запаси» від 01.01.2012 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_021

28. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 18 «Дохід» від 01.01.2012 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/929_025

29. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 17 «Фінансові інструменти: розкриття інформації» від 01.01.2012 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/929_007.

30. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» затверджене Наказом Міністерства фінансів України № 415 від 28.04.2006р. із змінами і доповненням від 08.10.1999 № 237 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99>

31. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання» затверджене Наказом Міністерства фінансів України № 20 від 31.01.2000р. із змінами і доповненням від 08.02.2014 № 48 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00>

32. Казарян Г. Г. Нормативно-правове регулювання посередницьких операцій: актуальні питання / Г. Г. Казарян// Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю та аналізу. – 2012. – Вип. 71. –[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pbo.ztu.edu.ua/article/viewFile/35241/38547>

33. Вітвицька Н. С., Кузьмінська О. Е. Контроль і ревізія: Навч. -метод. Посібник для самот. вивч. дисц. – К. : КНЕУ, 2000. – 166с.
34. Дікань Л. В. Контроль і ревізія: навчальний посібник / Л. В. Дікань. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2011. – 327 с.
35. Білуха М.Т. Контроль і ревізія в галузях народного господарства: Підручник. - М., 2002. - 368 с.: Іл.
36. Завгородній В.П., Савченко В.Я. Бухгалтерський облік, контроль і аудит в умовах ринка.-2-е вид. К.: Фірма "ДІ-КСІ", 2002.-832с.
37. Усач Б.Ф. Контроль і ревізія: Підручник. - К.: Знання - Прес, 2002. - 253с
38. Петрик О.А. Організація та методика аудиту підприємницької діяльності : навч. посіб. /О.А. Петрик, В.Я. Савченко, Д.Є. Свідерський ; За заг. ред. О.А. Петрик – К. : КНЕУ, 2008. – 472 с.
39. Скрипник М. І., Григоревська О. О., Радіонова Н. Й. Удосконалення організації і методики аудиту виробничих запасів на підприємстві [Текст]// Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. - 2016. - С. 378-398. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pbo.ztu.edu.ua/article/view/91702/87601>
40. Волчек Р. М., Коляда А. Л., Нікуліна Т. М. Конспект лекцій з дисципліни «Обліково-аналітичне забезпечення управління фінансами підприємств» для студентів-магістрантів денної форми навчання спеціальності “Облік та оподаткування”. – Одеса: ОНЕУ, ротапінт, 2016. – 62 с.
41. Янковий О.Г. Математико-статистичні методи та моделі в управлінні підприємством: Навчальний посібник / О.Г. Янковий. – Одеса: ОНЗУ, ротапінт, 2014. – 250 с.